

Wiadomości kraiove.

U w i a d o m i e n i a

C. K. Rządu kraiowego.

I. Nayaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z d. 24. Lutego r. z. i stosownie do przepisów naywyższego uniwersału z d. 8. Grudnia 1820 nadadź raczył Filipowi Girard właścicielowi C. K. uprzywileiowaney fabryki przędzenia lnu w Hirtenbergu, pięcioletny przywilej na wynalazki, odkrycia i poprawy w budowie okrętów parowych, i machin onym ruch nadających, które co do istoty zasadzają się: 1.) na dwóch nowych sposobach robienia kotłów przez zjednoczenie wielkiej liczby rur, z których ostatnich przez szczególny sposób zastoso- wania albo sam tylko kocioł, lub też kocioł i piec wraz sformować można; 2.) na okólnym biegu wody w kotle, przez co rury zawsze w swojej całej wysokości mokro utrzymują się; 3.) na środku mechanicznym, podwyższenia szybkości pędu powietrza; 4.) na sposobie spalania dymu; 5.) na metodzie utworzenia próżni w Kondensorze iedynie przez skutkowanie wody zimney na zewnątrzne części onego; 6.) na rozłączeniu statków parowych na dwie części, które według upodobania złączyć i rozłączyć można, z których iedna machinę, a druga towar na sobie prowadzi, i które będąc złączonemi, oku iakby tylko ieden statek przedstawiają się; 7.) na zaprowadzeniu statków węzowych, przez Fultona w Ameryce wynalezionych, które z wielu w sobie ruchomych części składają się, w celu nadania im możności ngniania się przy wężykowatych obrotach na rzekach lub kanałach; 8.) na nowym gatunku wiosła sterowego, przez urządzenie którego według woli sita iego powiększa, a owa do nadania mu ruchu, unnieysza się.

II. Nayaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z d. 2. Marca r. b. i stosownie do przepisów Patentu z d. 8. Grudnia 1820, raczył Antonie- mu Benkert, w Wiedniu przy ulicy parkanowey (Plankengasse) Nro. 1065 mieszka- jącemu, nadać przywilej dwuletni na odkrycie: robienia pip z czystey cyny, które do wszel- kiego gatunk beczech, iako to: winnych, piw-

nych, gorzałczanych i octowych, niemniej do innych naczyń większych i mniejszych użyte być mogą, i które bez naymniejszego natę- żenia i bez naszmerglowania nayszczelniey sa- mykają się, a gdy przez długie używanie w szczel- ności swojej zepsute zostaną, każdy może ta- kowe bez kosztów naprawić tak, iakby nowe były.

III. Nayaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z d. 2. Marca 1823 i stosownie do przepisów Patentu z d. 8. Grudnia 1820 raczył Anto- niemu Angeli mieszczaninowi i handlarzowi płóciennemu na targowicy węglaney (Kohlmarkt) Nro. 88. w Wiedniu mieszkającemu, nadadź przywilej pięcioletni na poprawę na zwyczaj- nym krosnie tkackim i zwyczajnymi narzędzia- mi tkackimi, tać drut kruszcowy wszelakiey ciężkości, długości i szerekości nakształt płótna i to na gładko, w paski, kratki, lub krzyżowo i i w rozmaite wzory, przezco tańszym i pręd- szym iak dotąd sposobem, można mieć wcale nowego rodzaju fabrykat, służący do ozdoby sprzętów, na rolety, rąbki do okien i sita do papierni, młynów zbożnych, prochowych i t.d.

C. K. zjednoczona nadworna Kancelaryja misnowała Galicyjskich pierwszych Cyrkolarnych Kommissarzy, Jana Kawalera Gering i Józefa Karola Hoefern, tudzież Adjunкта przy C. K. Jeneralnéy Prokuraturze Józefa P o p p e r , przez wzgląd na ich dotychczasową i wyszcze- gólniającą się służbę, rzeczywistymi gubernial- nymi Sekretarzami przy Galicyjskim kraiowym Rządzie.

— Z Wiednia d. 1. Maia. —

Przy odbytém dzisiasy ciągnieniu Loteryi Państwa Hoszów i dobr Jałowe i Rabe, tudzież dwóch domów leżących na Leopold- stadzie, główna wygrana padła na następujące Numera:

Państwo Hoszów i dobra: na Numer	40,602
Dóm pod Nrem. 147	— - 49,782
Dóm pod Nrem. 139	— - 27,425
20,000 ZR.	— - 24,943
10,000 —	— - 76,703
8,000 —	— - 6,262
6,000 —	— - 35,808

4,000 ZR.	na Numer	27,312
1,000 ———	— — —	56,991
1,000 ———	— — —	41,553
1,000 ———	— — —	6,194
1,000 ———	— — —	14,667

Kurs Wiedeński z dnia 1go Maia: Obligacye długi Stanu 5 procentowe w M. K. 80 1/10 — Obligacye na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1820 za 100 ZR. M. K. — — — — — Obligacye na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZR. M. K. 96 1/2. — Certyfikaty na pożyczk. z r. 1821 za 100 M. K. — — — — — Kurs na Augsburg za 100 Kur. — — — Br. Usc. — — — Moneta konwencyjna za 100, 149 7/8. — Akcyje bankowe, jedna po 879 2/3 ZR. M. K.

Wiadomości zagraniczne.

Brazylia i Portugalia.

Do Londynu przybyły przez okręt pocztowy z Brazylji d. 17. Kwietnia gazety z Rio-de-Janeiro z daty 12. Lutego. Zawierają one wyrok CesarSKI nakazujący Portugaliskim poddanym przybyłym do Brazyljskich portów, ażeby składali porękoynią za dobre zachowanie się podczas ich pobytu. W przypadku zaś, gdyby tam osiąść chcieli, będą obowiązani złożyć przysięgę wierności dla sprawy Brazylji i jej Cesarza. — Drugi wyrok znosi systemat zabazu handlowego, a na jego miejsce postanawia opłatę przewozową 24 procentu na wszystkie zagraniczne towary nie wyjąwszy i owych z Portugalii. Jedynym wyjątkiem są towary Angielskie, które na mocy ugody z d. 19. Lutego 1810 roku płacą 15ty procent daniny przewozowej.

Podług doniesień z Lizbony z d. 7. Kwietnia zamknął Król Jegomość na dniu 31. Marca osobiscie mowę posiedzenie Portugaliskich Stanów. Podług prywatnego listu z Lizbony z d. 26. Marca umieszczonego w Dzienniku rozpraw po bitwie z d. 13. nie zaszła żadna znaczna potyczka między Amaranem i Konstytucjonistami, a ostatni do miasta Amarante odpędzeni dotąd potykać się nie mogą. W Prowincyi Tras-os-Montes guerillasy i wieśniacy są jeszcze bardziej rozjątrzeni i niebezpieczniejsi dla Konstytucjonistów niżeli wojsko Hrabiego Amarante i czynią im wielkie szkody. Rząd był przymuszony rozbroić szwadron konnoicy załogi w Oporto, a z wojska w Elvas wielu uciekło. Gazety Lizbońskie z d. 7. niezawierały żadnych prawie wiadomości z północney Portugalii. Jedynie gazeta Diario z d. 4. uwiadamia o dwóch bardzo krótkich notach Jenerata Rego z Villa-Real z d. 31. Marca

z 1. Kwietnia, gdzie tenże Jenerał donosi o cofnieniu się powstańców, skoro się Konstytucjonisci zbliżali. Wszelako weale innych oczekujemy wiadomości, ponieważ nie podpada to żadnemu wątpiewaniu, iż sprawa Amaraniego zyskuje codziennie na mocy i popularności.

Hiszpania.

Podług doniesień z Wittoryi z d. 16. Kwietnia wojsko Francuzkie im dalej się posuwa, tём lepiej bywa przyjmowane. Marszałek Oudinot odebrał rozkaz stanąć pod Briveską i Pancorbą. Jedna brygada gwardji ma wyruszyć ku Mirandzie, a Jenerał Vallin ma z podjazdem osadzić Burgos, który Hiszpanie d. 14. opascili, i gdzie Xięcia Angouleme z największą niecierpliwością oczekiwano.

Dalsze wiadomości od wojska donoszą eo następuie: »Oddział Xięcia Hobenlohe rozciąga się w Arragonii, i połączy się z Marszałkiem Moncey i Baronem d'Eroles, którzy między 20. i 22. wkroczą do Katalonii. Oddział 25 tysięczny Jenerata Molitor stanął w Dogrono i w Tudelli. Ballesteros cofnął się ku Tarazonie. Główna kwatery wojska jest w Wittoryi. Obiedwie Kastyliie znajduią się w wielkiem poruszeniu.«

Podług innych wiadomości Jenerał Moncéy miał d. 23. Kwietnia zacząć swoje obróty. Przez zajęcie Bilbao i Wittoryi zostały Francuzkie wojska panami całej Biskai i kraju nadbrzeżnego, gdzie Konstytucjonisci mają tylko St. Sebastian. (St. Sebastian stolica Prowincyi Guipuscoa leży u podnóżka góry wznoszącej się przy odwodzę Bishajskięj z łona małej kępy mającej milę szerokości, a którą batwany morskie oddzieliły od stałego lądu. Ma ona z nim związek iedynie przez most drewniany. Port jest mały, znajduie się stoli w pobliskosci wielkiego portu *los Passages*.) Miasto opasane jest podwójnym murem zaopatrzonym od strony morskięj basztami i półkieżycami.

List z Brestu z d. 17. Kwietnia, w Dzienniku rozpraw znajdujący się, donosi że wieczorem wprzódy do tamtejszego portu przybyła korweta z Guadeloupy, z kąd wypłynęła 19. Marca i przywiezła z sobą wiadomość, że Francuzki Kontr-Admirał Meynard de Lassege, dowodzca liniowego okrętu Jean Bart, odebrał Hiszpański okręt z 2 milionami piastrow, które dla Rządu Madryckiego przyznaczone były.

Wielka Brytania i Irlandya.

— Z Londynu d. 8. Kwietnia. —

Wczorajsze obrady Izby Wyższej ściągały się do mniey ważnych interessów krajowych.

Na wczorayszém posiedzeniu Izby Niższej Pułkownik Davies zapytał się Pana Canning czyli d. 14. t. m. przy złożeniu obiecanych pism wystawi obraz polityki Angielskiej? Twierdził, iż lepiéy byłoby wstrzymać ten obraz do dni kilku. — Odpowiedział Pan Canning: »Składając podług rozkazu Królewskiego zapowiedziane pisma urzędowe, mam oraz zamiar dać ogólny rys polityki, któręy Rząd Angielski trzymał się w ciągu ostatnich układów na stałym lądzie. Daleki od myśli, aby przez to Izba była w iakim kłopotcie, sądzę oważem, iż ta droga jest naystosowniejszą i naydogodniejszą. Dotąd zwyczajnie Rząd wtedy tylko udzielał pisma urzędowe, kie y chciał uczynić wniosek opierający się na nich; teraz jest inaczą. Żaden bowiem wniosek nie będzie uczyniony, co jednak nie przeszkodzi nikomu z członków Izby, aby zdanie swoje o tych pismach przedzą lub późniéy oświadczył. Gdy dawniéy Rząd podawał pisma urzędowe względem odbywanych układów, już układy te kończyły się wypowiedzeniem wojny, a Rząd ogłaszał Parlamentowi, Narodowi i światu ohołczości, które wojnę sprowadziły. Ostatnie zaś układy nie miały tego wypadku, a wystawic się mający obraz zastąpi oświadczenie ze strony Rządu. Obraz ten, o którym zawczesnie nie chcę mówić, będzie prostym i otwartym, z wolnością dla każdego członka, aby przeciwko niemu lub przeciwko polityce Rządowęy zdanie swoje oświadczył. Jeszcze raz powarzam, iż taka droga jest dla wszystkich stron naydogodniejszą.«

Wniośł potém Pan Newport, aby w Irlandyi zniesiono opłatę za pierwszy rok benefiów duchownych, co jednak większością kręsek odrzucono.

— Z Londynu d. 15. Kwietnia. —

Lord Liverpool złożył na wczorayszém posiedzeniu Izby Wyższej obiecane pisma urzędowe; wystawił oraz krótki obraz pobudek, które kierowały czynnościami Rządu Angielskiego w stosunkach iego z Francją i Hiszpanią. Wykazał przyczyny, które ten Rząd skłoniły do trzymania się ściśléy neutralności. Zbit zarzut, iż Angliia byłaby wciągnięną do wojny, gdyby się zamysły Francyi udały. Angliia (rzekł) wtenczas tylko może być wciągnięną do wojny, gdyby Portugalia

doznała napadu; lecz Rząd odebrał wyraźne zapewnienia, że to nie nastąpi. Zakończył oświadczeniem, iż nie ma potrzeby czynić żadnego wniosku; iż złożone papiery Izba przezyrzyć może, a z nich zapewne przekona się, iż Rząd dopełni obowiązków swoich względem Francyi i Hiszpanii, a nadewszystko względem własnego kraju i mieszkańców iego.

P. Canning składając d. 14. t. m. Izbie Niższej powyżęy wzmiankowane pisma miał długą mowę, w któręy między innymi powiędział: »Jeśli Rząd naszego kraju postanowił trzymać się neutralności, nie uczynił tego z obojętności względem Hiszpanii. Lecz iestem zupełnie przekonany, iż nastąpią odmiany w ięy Konstytucyi, takie, iakie doradzaliśmy.

Posiedzenie Izby Niższej z d. 17. Kwietnia było bardzo burzliwe i ukończyło się przy drzwiach zamkniętych. Pan Plunket podał prośbę na korzyść żądań Katolików, na co oświadczył Sir Francis Burdett, że ten corocznie wznawiany wniosek ze strony Ministeryalnéy iest szczęzą igraszką, osobliwie dla tego, że Pan Canning, dotychczas gorliwy obrońca sprawy tęy, przed dwoma dniami powiędział, iż nie masz nadziei by przyprowadzić ią do skutku; przeto nie chce należć do dzisiejszych względem tego rozpraw. (Pochwały ze strony Oppozycyi.) Pan Canning oświadczył, że nie mówił tego, iakoby sprawa ta miała bydź bez nadziei dobrego skutku; lecz naturalnie musi prosić P. Plunket, ażeby po takich oznakach pochwały ze strony oppozycyi wniosku swojego zaniechał. P. Tiernęy, Wynn, Bennett, Sir Fr. Burdett i Peel oświadczyli się przeciw Panu Canningowi, a P. Brougham wyrażał twierdzenia obraźliące przeciw niemu, które Minister nieprawdziwemi bydź óznaymit. Mówiący wdał się między nich, a wielu zabrało głos; lecz P. Canning nie chciał żadnym sposobem odwołać dopóty tego, co powiędział, dopóki P. Brougham nie oświadczy, że nie chciał go osobicie obrazić. Po dalszych sporach podał się P. Brougham temu warunkowi, a rozprawa względem rozszćen Katolików miała bydź rozpoczętą, gdy Sir Fr. Burdett, P. Bennet, P. Hobhouse, P. Hume i wielu innych współczłonków opuścilo Izbę. Na końcu kazano odeyść słuchaczom; wszelisko dowiędziano się, że dodatek względem odroczenia sprawy tęy na dzień 18. t. m. odrzucono 292 głosami przeciw 134, a inny w celu odroczenia Izby (odrzucając całą tę sprawę) przyięto 313 głosami przeciw 111.

Francya.

Podług Monitora z d. 20. z. m. wypuszczono z więzienia (*Conciergerie*) Kawalera de Lostenge Adjutanta Jenerała Majora Hrabiego Guilleminot d. 16. Kwietnia, ponieważ z czynionych badań nic się przeciw niemu nie okazało i zupełnie za niewinnego był uznany.

Pierwszy pułk pieszych gwardyi miał dnia 23. Kwietnia wyruszyć z Paryża na południe.

Podług doniesień z Gibraltaru, konwoy Francuzki towarami naładowany i z 9 złożony okrętów, przybysząc ze śródziemnego morza przechodził d. 19. Marca przez cieśninę morską i dowiadywał się którądy popłynął jeden Hiszpański liniowy okręt wyszły z Kadyxu w towarzystwie iednego brygu.

Dnia 11. b. m. odbywały się w Izbie Deputowanych dalsze obrady względem budżetu Ministerstwa oświecenia publicznego. P. Duvergier de Hauranne radził wyznaczyć 120000 franków na wystawienie domu, gdzieby wysłuzeni Professorowie mieszkali. Wszakże Izba wniosek jego odrzuciła i budżet tak, jak był podany, przyjęła.

Na posiedzeniu d. 12 t. m. zaięła się Izba budżetem Ministerstwa wojny, wynoszącym ogólnie 189,759,000 franków. Kommissya radziła zmniejszyć go ilością 4,500,000 franków. Przyjęto także ten budżet. Z kolei potem wzięto budżet Ministerstwa morskiego i podobnie go przyjęto. Popierając go P. Gollart chwalił Ministra morskiego za urządzenie szkół morskich. P. Puymarin oświadczył, iż teraz szczególnię Francya potrzebuie potęgi morskiej. Posiada (rzekł) rozległe brzegi, wielkie porty i dobrą szkołę inaytków. Powinna więc byđż Mocarstwem morskiem pierwszego rzędu. Wymaga tego nietylko ięć honor, ale i potrzeba. Odwołuję się w tęg mierze do tego, co Ludwik XIV. i Ludwik XV. uczynili. Za naszych oraz czasów widzieliśmy człowieka, który po rewolucyi stał się kłeską Europy i który uznawał potrzebę potęgi morskiej; lecz nie mógł ię stworzyć; bo ona nie jest dziełem niecierpliwęj woli, ale wymaga cierpliwości i czasu.

Na następnych posiedzeniach do d. 17. t. m. odbywały się dalsze obrady względem budżetu i ieszcze się nie ukończyły.

Włochy.

Dalszy ciąg aktów urzędowych wyiętych z Dziennika »*Diario di Roma*« :

Drugi list Kawalera Aparicci do Jego Eminencyi Kardynała Consalvi:

„Z Palazzo di Spagna dnia 20go Lutego 1823.“

»Wasza Eminencyo! Przez tego samego gońca, przez którego od Sekretarza Stanu D. Evarista San Miguel odebrałem Królewski rozkaz, którego pod dzisiejszą datą mam honor W. Eminencyi udzielić, a który zaleca mi, ażebym od Rządu Jego Świętobliwości potrzebnych do odjazdu ze Stolicy wymagał paszportów, odebrałem także inne późniejsze depeze z d. 2. Lutego, w których wspomniony San Miguel donosi mi, że chociaż pod dniem 31. Stycznia wydał mi rozkaz, ażebym ztąd odjechał do Madrytu, ponieważ Apostolski Nuncyusz już odjechał ztamtąd, wszelako Król Jmóc uznał to za rzecz potrzebną, ażeby w Rzymie mieszkala osoba mająca zlecenie kierować sprawami kościelnymi. Przeto postanowił Król Jmóć, że chociaż od chwili tęg straciłem charakter sprawującego interesa, ażebym i dalej iako główny Agent zatrudniał się sprawami kościelnymi. JK Mój spodziewa się, że Dwór tutejszy moię bytności w tęg Stolicy w charakterze Ajenta przeszkadzać nie będzie. Upraszam W. Eminencyi mnie o tęg uwiadomić, a w przeciwnym razie odestać mi moie paszporta, iak miałem honor żądać tego od W. Eminencyi w moięj pierwszęg Nocie pod tym samym dniem wydanęj. Korzystam z tęg sposobności i t. d.

Waszęg Eminencyi uniżony i t. d.

»G. Aparicci.«

(Dokończenie następi.)

Niemcy.

Na osmém posiedzeniu Związku Niemieckiego z d. 10. Kwietnia, Baron Münch-Bellinghausen, C. K. rzeczywisty tajny Radca wywiódł się złożeniem pełnomocnictw N. Cesarza Jmci Austriackiego datowaném w Wiedniu d. 31. Marca 1823 względem charakteru swoiego, iako pełnomocnego Cesarzsko-Austriackiego Ministra i prezydującego Posła nadstoynym Seymie Związku Niemieckiego.

(Do tego Numeru Gazety dołączony jest XXIX. Numer Rozmaitości.)